

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

charakteristika vyučovacího předmětu – 1. stupeň

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vyučovací předmět Český jazyk a literatura se vyučuje jako samostatný předmět ve všech ročnících:

v 1. ročníku	–	9 hodin týdně
ve 2. ročníku	–	10 hodin týdně
ve 3. ročníku	–	8 hodin týdně
ve 4. ročníku	–	8 hodin týdně
v 5. ročníku	–	7 hodin týdně

•V *Komunikační a slohové výchově* se žáci učí vnímat a chápat různá jazyková sdělení, číst s porozuměním, kultivovaně psát, mluvit a rozhodovat se na základě přečteného nebo slyšeného textu různého typu vztahujícího se k nejrůznějším situacím, analyzovat jej a kriticky posoudit jeho obsah. Ve vyšších ročnících se učí posuzovat také formální stránku textu a jeho výstavbu.

•V *Jazykové výchově* žáci získávají vědomosti a dovednosti potřebné k osvojování spisovné podoby českého jazyka. Učí se poznávat a rozlišovat jeho další formy. Jazyková výchova vede žáky k přesnému a logickému myšlení, které je základním předpokladem jasného, přehledného a srozumitelného vyjadřování. Při rozvoji potřebných znalostí a dovedností se uplatňují a prohlubují i jejich obecné intelektové dovednosti, např. dovednosti porovnávat různé jevy, jejich shody a odlišnosti, třídít je podle určitých hledisek a dospívat k zobecnění. Český jazyk se tak od počátku vzdělávání stává nejen nástrojem získávání většiny informací, ale i předmětem poznávání.

• V *Literární výchově* žáci poznávají prostřednictvím četby základní literární druhy, učí se vnímat jejich specifické znaky, postihovat umělecké záměry autora a formulovat vlastní názory o přečteném díle. Učí se také rozlišovat literární fikci od skutečnosti. Postupně získávají a rozvíjejí základní čtenářské návyky i schopnosti tvořivé recepce, interpretace a produkce literárního textu. Žáci dospívají k takovým poznatkům a prožitkům, které mohou pozitivně ovlivnit jejich postoje, životní hodnotové orientace a obohatit jejich duchovní život.

Cílové zaměření

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- pochopení jazyka jako prostředku historického a kulturního vývoje národa, a důležitého sjednocujícího činitele národního společenství pochopení jazyka a jako důležitého nástroje celoživotního vzdělávání
- rozvíjení pozitivního vztahu k mateřskému jazyku a jeho chápání jako zdroje pro rozvoj osobního i kulturního bohatství
- rozvíjení pozitivního vztahu k mnohojazyčnosti a respektování kulturní rozmanitosti
- vnímání a postupnému osvojování jazyka jako prostředku k získávání a předávání informací, k vyjádření jeho potřeb i prožitků a ke sdělování názorů
- zvládnutí pravidel mezilidské komunikace daného kulturního prostředí a rozvíjení pozitivního vztahu k jazyku v rámci interkulturní komunikace
- samostatnému získávání informací z různých zdrojů a k zvládnutí práce s jazykovými a literárními prameny i s texty různého zaměření
- získávání sebedůvěry při vystupování na veřejnosti a ke kultivovanému projevu jako prostředku prosazení sebe sama
- individuálnímu prožívání slovesného uměleckého díla, ke sdílení čtenářských zážitků, k rozvíjení pozitivního vztahu k literatuře i k dalším druhům umění založených na uměleckém textu a k rozvíjení emocionálního a estetického vnímání

- **Klíčové kompetence oboru**

- Kompetence k učení

- učitel vytváří pozitivní učební atmosféru a vhodně motivuje žáky k další práci
- učitel vede žáky ke stálému zdokonalování čtenářských dovedností
- žáci jsou aktivně zapojováni do vyučovacího procesu

- Kompetence k řešení problémů

- žáci navrhnou různá řešení problémů a zdůvodní své závěry
- žáci konzultují postupy řešení se spolužáky
- učitel umožňuje žákům vnímat vlastní pokrok

- Kompetence komunikativní

- žáci se souvisle a kultivovaně vyjadřují v písemném i ústním projevu
- žáci naslouchají promluvám ostatních, rozumí jim a umí vhodně reagovat
- žáci umí prezentovat svůj názor

- Kompetence sociální a personální

- žáci pracují ve skupině, spolupracují na řešení problémů
- žáci prezentují své myšlenky a respektují názory druhých
- učitel podporuje u žáků vznik pozitivní představy o sobě samém a zdravé sebedůvěry

- Kompetence občanské

- učitel vytváří pozitivní vztah k přírodě a životnímu prostředí
- žáci dávají přednost řešení neshod domluvou před fyzickým násilím

- Kompetence pracovní

- žáci jsou vedeni k plánování a organizování učení
- učitel požaduje dodržování dohodnutých pravidel, termínů a postupů
- učitel hledá nejvhodnější metody výuky ve vztahu k danému tématu

Kompetence digitální

- dáváme žákům prostor ke čtení elektronických textů s hlubším porozuměním, včetně porozumění významu obrazných symbolů
- vedeme žáky ke zjištění, které čtenářské strategie jsou vhodné i pro digitální čtení, a k využívání grafických organizérů pro třídění a uspořádání informací
- učíme žáky využívání navigace v různých prostředích obrazovky (např. šipky, mapy stránek, nelineární navigace)
- klademe důraz na hodnocení důvěryhodnosti digitálních informací, které žáci vyhledají, a na ověřování informací z více zdrojů
- podporujeme žáky v získávání dovedností a návyků spojených s psaním na dotykovém displeji a v orientaci v rozložení jednotlivých znaků, velkých a malých písmen, číslic a symbolů na klávesnici vedeme žáky k dodržování základních hygienických návyků při práci s digitálními technologiemi
- učíme žáky vybírat vhodné technologie s ohledem na zvolený formát sdělení (SMS, e-mail, chat) a pro sdílení výsledků samostatné nebo společné práce
- motivujeme žáky k tvorbě příběhů prostřednictvím digitálního storytellingu
- umožňuje žákům využívání online slovníků (slovník spisovné češtiny, slovník cizích slov)
- vedeme žáky k odlišení vlastního a cizího obsahu, k vnímání problematiky autorství

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace
Vyučovací předmět – Český jazyk a literatura

Ročník: 5.

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy, projekty a kurzy
<p>- porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová</p> <p>- rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku</p> <p>- píše správně i/y v koncovkách podstatných a přídavných jmen</p> <p>- zvládá pravopis probraného učiva (zdvojené souhlásky - předpony s, z, vz, předložky s,z, skupiny bě - bje, vě - vje, pě, mě – mně, bje, vje - tam, kde se setká předpona ob,v,s kořenem na je)</p> <p>- píše správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách</p> <p>- určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech</p> <p>- rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary</p> <p>- vyhledá základní skladební dvojici a v neúplné základní skladební dvojici označuje základ věty</p> <p>- zvládá základní příklady syntaktického pravopisu</p> <p>- určuje stavbu věty jednoduché</p> <p>- odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změní větu jednoduchou v souvětí</p> <p>- užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje</p> <p>- rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává</p> <p>- reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta</p> <p>- posuzuje úplnost, či neúplnost jednoduchého sdělení</p> <p>- vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku</p> <p>- rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě</p> <p>- volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru</p> <p>- rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace</p> <p>- píše správně po stránce obsahové i formální</p>	<p><u>MLUVNICE</u></p> <p>- mateřský jazyk - prostředek dorozumívání</p> <p>- lexikální význam slov</p> <p>- stavba slova - odvozování slov předponami a příponami, části slova, kořen - společný pro všechna příbuzná slova</p> <p>- souhláskové skupiny na styku předpony nebo přípony kořene, koncovky</p> <p>- přídavná jména, druhy</p> <p>- zdvojené souhlásky - předpony s, z, vz</p> <p>- předložky s,z</p> <p>- skupiny bě - bje, vě - vje, pě, mě – mně (bje, vje - tam, kde se setká předpona ob,v,s kořenem na je)</p> <p>- dělení slov na konci řádků</p> <p>- pravopis i-y po obojetných souhláskách (mimo koncovku)</p> <p>- vlastní jména - víceslovné názvy států, jména národností</p> <p>- tvarosloví - slovní druhy</p> <p>- mluvnické kategorie podstatných jmen</p> <p>- přídavná jména</p> <p>- slovesa</p> <p>- podmiňovací způsob</p> <p>- zájmena - jejich druhy</p> <p>- číslovky - jejich druhy</p> <p>- skladba - základní a rozvíjející větné členy(přívlastek, přísl. určení)</p> <p>- podmět vyjádřený a nevyjádřený</p> <p>- podmět několikanásobný</p> <p>- přísudek slovesný, shoda podmětu s přísudkem</p> <p>- věta jednoduchá a souvětí</p> <p>- přímá řeč - nepřímá řeč</p> <p><u>KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA</u></p> <p>- práce s textem</p> <p>- reprodukce jednoduchých textů</p> <p>- vypravování</p> <p>- popis předmětu, děje, pracovního postupu</p> <p>- dopis</p> <p>- tiskopisy: poštovní poukázky, průvodky, podací lístky</p> <p>- vyjadřování v běžných komunikačních situacích, komunikace s dospělými</p> <p>- mediální sdělení, reklama</p>	<p><u>Průřezová témata</u></p> <p>MV – Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stavba mediálních sdělení - Fungování a vliv médií ve společnosti - Tvorba mediálního sdělení <p><u>Přesahy</u></p> <p>M (5. ročník): Tabulky a manipulační činnost</p> <p>VI (5. ročník): Lidé kolem nás</p> <p>HV (5. ročník): Vokální činnosti</p> <p>TV (5. ročník): Sportovní hry</p> <p>PČ (5. ročník): Příprava pokrmů</p> <p>Etická výchova</p> <p><u>Přesahy</u></p> <p>Př (5. ročník): Lidé kolem nás</p> <p>HV (5. ročník): Vokální činnosti</p> <p>HV (5. ročník): Poslechové činnosti</p>

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy, projekty a kurzy
<p>jednoduché komunikační žánry</p> <ul style="list-style-type: none"> - sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytvoří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržением časové posloupnosti - aktivně se zapojí do jednoduché konverzace, pozdraví a rozloučí se s dospělým i kamarádem <p>- vyjadřuje city v jednotlivých situacích identifikuje základní city, vede rozhovor s druhými o jejich prožitcích a na základě empatického vnímání přemýšlí nad konkrétní pomocí</p> <p>- rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů</p> <ul style="list-style-type: none"> - při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy - čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas - vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je - volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma <ul style="list-style-type: none"> - přečte s porozuměním elektronický text přiměřeného rozsahu - využívá orientační prvky v textu - vyhledá informace ve slovnících, dětských encyklopediích a v doporučených online zdrojích - porovná informace ze dvou zdrojů - rozhodne, které informace v textu jsou pro smysl textu podstatné a nepodstatné - zaznamená si vhodnou formou informace a data, s nimiž chce v budoucnu pracovat - využije pro záznam a porovnání informací digitální technologie (např. myšlenková mapa, textové zpracování, tabulka) - vhodně se zapojí do elektronické komunikace, udržuje ji a ukončí ji - napíše e-mail - vyplní elektronickou přihlášku do školního kroužku 	<ul style="list-style-type: none"> - Komunikace citů – identifikace, vyjádření a usměrňování základních citů, pocity spokojenosti, sympatie, radosti, smutku, obavy a hněvu <p><u>ČTENÍ A LITERÁRNÍ VÝCHOVA</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - výrazné hlasité čtení uměleckých i naučných textů - výrazné čtení s prvky uměleckého přednesu - předčítání textu, recitace - rým, verš, sloka - volná reprodukce přečteného textu - zápis textu, tvorba vlastních textů - dramatizace, scénky - besedy o knihách - divadelní a filmová představení, televizní tvorba - porozumění různým druhům textů věcné i odborné literatury <p><u>ČTENÍ</u></p> <p>Věcné čtení (porovnávání informací z více zdrojů), čtení elektronických textů</p> <p><u>MLUVENÝ PROJEV</u></p> <p>Pravidla bezpečnosti elektronické komunikace</p> <p><u>ŽÁNRY PÍSEMNÉHO PROJEVU</u></p> <p>E-mail, elektronický formulář</p>	<p><u>Přesahy</u></p> <p>Př (5. ročník): Lidé kolem nás VI (5. ročník): Lidé kolem nás HV (5. ročník): Vokální činnosti</p>